

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt VII. Documenta quædam a[d] Orationem benè instituendam
maximè scitu necessaria.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

operumque filii sui amantissimi Domini nostri JESU Christi fiducialiter offerimus.

Porro duo maxime necessaria sunt ad petitionis perfectionem. Primum profunda cordis humilitas, quæ exemplo Publicani, *Qui non audebat oculos in celum levare*, vilitatem nostram agnoscamus, atque indignos, qui à DEO exaudiamur nosmetipsos reputemus: *Oratio namque humilians se* (ait Scriptura) *penetrat celos*. Secundum est fides viva, quæ indubitanter & sine ulla hesitatione credamus DEUM non tantum nobis dare posse, quæ petimus, sed etiam daturum, quæ petimus, si debite & sicut oportet petamus, atque etiam velle ut petamus, ut ineffabili bonitate suâ nobis beneficiendi habeat occasionem: Hæc enim sunt ipsius ad orationem invitantis verba: *Pe-*

trite & accipietis. Et Ioan. 16. *Omnia quæcumque petieritis Patrem in nomine meo, credite, quia accipietis & fiet vobis*.

Quo in loco ponitur fides tanquam potissimè ad Orationem requisita. Ex illa enim omnipotentis, misericordis, bonitatis DEI solidâ per vivam fidem noticiâ, maxima nascitur in animâ nostrâ, quicquid à DEO petierimus impetrandi fiducia.

Eiusmodi viva fides aded ad efficaciter petendum est necessaria, ut Doctores asserant, quod licet Oratio habeat à Charitate meritum, sumat tamen à fide robur ad impetrandum: tota enim obtinendi, quod petimus efficacia, à Dei gratiâ potentis ejusdem conjuncta procedens, per vivam illam omnipotentis divinæ bonitatis fidem nobis manifestatur. Quinimò etiam si peccator oratione suâ quemadmodum iustus mereri non possit vitam æternam, fieri tamen potest, ut aliquando quædam non impetret iustus, impetret tamen peccator; ut patet in S. Paulo & Publicano, quia in peccatore aliquando concurrunt omnes conditiones, quæ quandoque desiderantur in iustis: quales sunt (ut docet S. Thom.) postulare pro seipso, bona necessaria ad vitam æternam, & cum perseverantia.

2. 2. q. 83. 4. 5. & 6.

C A P V T VII.

Documenta quædam ad Orationem bene instituendam maxime sectu necessaria.

Quisquis hoc utilitatis inestimabilis orationis exercitium aggredi decrevit, vitiliter & seridè agere debet, atque firmissimè resolvere, nullum omnino diem se relicturnum, quo non aliquod temporis spatium, aliàs etiam usibus necessariis dedicatum, huic magis necessario Orationis exercitio tribuat, ac etiam si refectio aut somnus relinquendus foret, præcipuum tamen animæ suæ pastum nunquam se ullo modo derelicturum. Nec est quod quisquam frivolum super negotiorum multitudine prætentat excusationem, cum sciamus quamplurimos Episcopos summosque Pontifices, aliosque diversorum ordinum Prælatos, gravissimis alioquin negotiis præpeditos, inceptum nunquam prætermisisse orationis exercitium, tanquam omnium negotiorum maximum, & ad quævis alia ritè peragenda quam opportunissimum.

Verum plurimorum in sectando hoc sancto orationis studio inconstantia, non ex temporis penuriâ, sed ex tædio atque difficultate, quam devotionis adhuc gustu carentes perpetuam & sine fructu futuram existimant, procedit. Quæ dæmonis aperta tentatio (in iis præsertim, quos non sibi

met solum, sed & aliis orationis lamine & efficaciâ profuturos prævidet) ex duobus dimanare solet. Primum est quod non serio, vitiliter, ac resolutè, sed oscitanter, meticolosè, & accidè nimium, neque quanti momenti sit, quod agunt ponderantes, Orationi se accingant.

Alterum est, quod nondum resignati sumus ad ferendam JESU Christi Domini nostri crucem, neque tam profectum nostrum spirituale, quam potius gustus, & consolatiunculas nostras in oratione perquiramus. Unde si impura & servilis oratio nostra sensibili devotionis consolatione privetur, omnem operam perdidisse nos arbitramur, non attendentes præcipuum orationis finem esse non nostram, sed sanctissimam DEI in omnibus adimplere voluntatem, quodque quanto majori ariditate minorique suavitate perferamus, tanto securius & fructuosius oramus. Neque ista inconstans capræ orationis derelictio, aliter adscribenda est quam nobis ipsis, pusillanimitati nimirum nostræ, quæ animum nobis aufert ad fortiter pro amore & honore Dei, tantillum laboris subeundum. Amori etiam proprio, quo propriam commoditatem, non Dei quarimus voluntatem; vel etiam crasse cuidam ignorantia; dum non intelligimus orationis fructum, in oblatione & gustu, sed in promptâ & alacri voluntatis nostræ abnegatione, & divinæ executione positum esse.

Alii ab hoc sancto & necessario orationis exercitio retrocedunt, quia cum non ita sint faciles in adveniendi atque digerendi orationis materia, facile distrahantur, & variis cogitationibus in diversa trahentibus, tempus orationis consumunt, magnamque incurrit animi anxietatem atque perturbationem, quæ eos ab incepto resiliere compellit. In quorum consolationem & subsidium sequentia subijunximus media ad congruam orationi inveniendam materiam, eamque continuandam utilissima.

Primum, librum aliquem spiritualem quique suo statui convenientes materias pertractantem seligere poterit: Viam verbi gratia, purgativam inchoantes legent de quatuor novissimis, de sedulitate peccati, de Christi Domini passione, aut similibus. At verò ipsa lectio non curiositatis, aut sciendi studio, sed sanctæ devotionis gratiâ assumi debet, non aliter, atque si DEUS ipse legentem verbis illis alloqueretur & doceret: Atque ubi punctum aliquod animam ad devotionis affectum movens occurrerit, mox libro clauso, ac mente in Deum elevata illud ruminandum atque interius digerendum erit. Iterumque obtempesciente devotionis fervore, alio, resumptâ lectione, investigato devotionem stimulante puncto, secom meditabitur, & sapienter idem facit, sensim & paulatim ad progrediendam orationis viam consolidatus, librum, quo tanquam vehiculo (ad instar pueruli, præ instabilitate pedum progredi non valentis) usus fuerat, relinquere poterit. Qui tamen in communitate orant, vel aliâ de causâ ad spiritualis libri lectionem confugere non possunt, affigent intellectum suum ad aliquam orationem vocalem, verbi gratia, Dominicam, & singula illius verba, cursu vivâ intellectus applicatione ac sedatè ruminabunt, quousque devotionis ignis paulatim accensus exardescat. Multum ad hoc proderit aliquam orationis Dominicæ expositionem prius legisse, quo magis ad manum, & in promptu habeatur digesta ejusdem orationis materia. Novi ego nonnullos marerem orationis ab ipsis articulis vel mysteriis fidei desumere,

mere æternas illas & infallibiles veritates paulatim ponderando. Ex quo fit, quod per infusam à Domino lucem, maximo in pretio & veneratione habeant sacrosancta S. Scripturæ & Fidei nostræ dogmata: Vnde & quamplurimus eis promanat profectus. Intellectu namque ab omnibus falsarum opinionum simulachris, & vanarum mundanarum æstimatione hoc fidei lumine penitus expurgato, movetur efficaciter voluntas, ad promptè laborandum, & viriliter decertandum, & maxima quaque sine ulla formidine aggrediendum. Plures quoque novi, qui huic & orationis Dominicæ mediæ exercitio incumbentes ad supremam orationis perfectionem pervenerunt.

Tertium pro quibus non ita facilis est in oratione difficultas remedium erit: piti quidpiam, verbi gratia Rosarium Beatissimæ Virginis Deiparæ recitare, sic ut finit quavis salutatione Angelicâ, aliquid mysterium vite vel passionis Christi Domini mente volvant atque expendant. Poterunt autem ab ejus sanctissima incarnatione incipientes, usque ad sancti Spiritus missionem paulatim procedere, moxque subjungere *Gloria Patri*, &c. vel elicere aliquot actus Fidei, Spei & Charitatis (dicentes *Credo in DEUM, spero in DEUM, amo DEUM*) cæterarumque quibus præsertim magis indigent virtutibus; studeant etiam mentaliter aliquas orationes recitare; Multum enim jvat ad cohibendas mentis vagationes, saltem in initio, intellectum alligare ad aliquas vocales orationes, quibus tantquam baculo nos sustentemus, singula verba, aut sententias meditando & expendendo. Caveant autem imprimis ne hoc ex arida quadam consuetudine, atque acceleratè nimium, quasi pensum absolviendo percurrant, sed ubique devotionis persenserint gratiam, ibi subsistant: & ut sancti Spiritus rore uberius perfundantur, etiam si Rosarium finire non possint, insistant. Modum hunc Rosarium recitandi tradunt L. Blofius, & P. Arias in *parte* profectus spiritualis longè sanè optimum, per quem proluxa admodum multumque utilis insitui possit oratio.

Cæterum qui ne quidem tantum tranquillitatis ad superius dicta præstanda obinere poterunt, totis viribus conabuntur Christum Dominum sibi, vel interius, vel exterius exhibere præseentem, cum desiderio sentimentorum crucis ac passionis ipsius, imaginando videlicet eum columnæ toto corpore laniatum, vel in horto sanguineo sudore perfluentem. Nitantur ex animo condolere Redemptoris sui solitudini & derelictioni, contemptui, acerbissimisque doloribus: quibus omnibus diligenter animæ vel corporis oculis perspectis ac consideratis affectuosè possint compassione compungi. Intrent etiam divinum illud immensè atque ineshausti amoris sacrarium, Sacrosanctum scilicet pectus Domini nostri JESU Christi, atque ardentissimum flagrantem studeant mente recolere, & ad sese accendentes haurire, ac quantumvis allò fuerint evegati, quantocius ad id tanquam asylum, portum, requiem suam, omnes suas necessitates fideliter amiceque aperiendo, recurrant. Qui cerè modus in eo viriliter perseverantibus plurima solet conferre emolumenta. Deus enim ineffabili bonitate sua eos, qui etiam devotionis gratiâ subiecti, huic orationis exercitio ferventer & strenuè insistant, in tantilli laboris recompensationem, heroicis præstantissimisque virtutibus, non advertente etiam animâ, cumulare consuevit: Humilitate videlicet,

Thom. à Jesu Oper. Tom. II.

resignatione, timore, aliisque quamplurimis divinæ gratiæ suæ effectibus longè plus omni devotione sensibili æstimandis. Nec dubium est, quin anima per varias ariditates sine ullo gratiæ sensibilibus influxu in sancta resignatione & puritate DEO serviens, viâ compendiosiori orationis, aliarumque virtutum perfectionem attingat.

Qui ad nihil supra dictorum imaginatione valent, exerce se solent in actibus earum virtutum, quibus maxime se norunt indigere, præcipuè tamen Theologicarum Fidei, Spei & Charitatis, nonnihil in qualibet earum immorando. Circa fidem exempli gratia, gratias agant Domino DEO, quod pro immensa sua benignitate eam sibi donavit: sibi congratulentur, quod divino lumine rebus ita intellectum. In caput supereminentibus assentiri possint. offerunt in gratiam animi signum vitam libenter impendere, atque singulos articulos fidei ultimæ sanguinis sui guttæ effusione testari, si que ad reliquos virtutum actus eos multiplicando quantum possunt, procedunt.

Quod si forte quispiam nec huic orationis modo se conformare valeat, eam se ligat materiam, quæ eum ad majorem devotionem excitare solet. Et si talem reperire nequiverit, nequaquam animo concedat, sed alacriter Christo Domino voluntatem suam offerat, eum desiderio persistendi quantacumque cum ariditate in conspectu ejus, quantum illi videbitur expedire. Neque ullo modo dubitet quin Deus daturus sit ei (modo ipse ex parte sua non obstat) orationem tantò præstantiorem: Solet enim DEUS has ariditates quæ initio hujusce sancti exercitii sentiuntur, sublimi postea orationis dono compensare. Sicut contingit Beatissimæ matri nostræ THERESIE, cui post 18. ariditatis annos, sublimissimam DEUS contulit orationem.

Finaliter eos tamen omnes, qui quocumque modo orationi invigilant montos volo, ne satisfecisse se existiment intellectibus difficultatibus plus æquò studentes, dum forte sublimibus conceptuum prædicabilium considerationibus, quæ detrimere potius quam utilitati esse solent, orationis excellentiam & sublimitatem metiuntur: sed illis tanquam mediis, quibus radicate & ponderate veritates efficacius voluntatem afficiant ac moveant, pro necessitate utantur, alioquin scientiam magis quam pietatem sectabuntur. Sciant ergo in affectuosos voluntatis motus præcipuè incumbendum, longè etiam maximo exiis, si soli fructuari possint, manante emolumento. Verum tamen est, incipientes intellectu laborare oportere, sed ita ut simul cum voluntate participet atque concurret.

Plura superessent orationis iter inambulanti-bus tradenda documenta, quæ quia compendii brevitatem excedunt, effusioribus de oratione tractatibus petenda relinquimus: solum hoc addentes non consistere orationem in solis bonis cogitationibus nisi se propositis, sed præcipuè practica esse debere, ita ut à cogitationibus piis descendat ad opera bona, manique quæ inter orandum erant elevata, statim ab oratione mortificationis cultum accipiant, eoque se superflui artes omnes, propriæ imprimis voluntatis & iudicii, ad sensus atque externos nihil intentatum relinquentes, amputare incipiant. Conentur præterea omnia opera sua, secundum perfectionis regulas omnimodè perficere, ne convenientibus aut debitis privata circumstantiis sine ullo merito evanescant.

De hoc mortificationis & orationis exercitio

E 2

egregiè

Tom. 2.
profectus
Spiritus.

egregie agit R. P. L. Granatenis diversis operum suorum locis, & de mortificatione R. P. Arias. Methodum orandi virtuteque exercendi graphicè depingit liber quidam cui nomen *Ars Deo servienti*. Qui Tractatus, pique libelli ab eo, qui in oratione proventum facere cupi, diligenter perlegendi sunt, nec ullatenus mentis acies à continuo orationis, mortificationis, & virtutum exercitio unquam deflectenda. His enim destituta oratio, non oratio dicenda est, sed somnus & dormitatio.

CAPVT VIII.

De triplici via, purgativa, illuminativa & unitiva, & statibus correspondentibus, incipientium, proficientium & perfectorum.

Cum doctrinæ morales eò plus soleant utilis affectu, quò propius particularia attinent, visum fuit expedire, tractatus generalibus à orationis principiis, ad particularem instructionis IESU huius praxin descendere, assignando exercitia *MARIA*, correspondentia statui, & directioni uniuscujusque qui hunc

triplicem Notandum ergo est Christianæ perfectionis finem si cum esse in unione divina mediante charitate & gratia. At quia hæc charitas non æqualiter in omnium cordibus diffusa est, cum intralitudinem suam multos gradus complectatur, assignant sancti Doctores tres præcipuos Charitatis ejusdem status, penes effectuum, quos in animatiario, à operatur, diversitatem distinctos.

Grego. Primus status, sive gradus est incipientium, id est XV. est, eorum, qui quasi modò geniti infantes, sunt Pontifici. Filii Dei per adoptionem. Secundus Proficientium, qui jam vitæ spiritalis incunabula transgressum communi, in ætatem succrescant discretionis. Tertius demendato, nique perfectorum, eorum nimirum, qui ad virilitatem, de quâ agimus spiritalis vitæ pervenerunt, expositi.

Hunc triplex gradus comparat. *S. Thom.* Inchoantium quidem, parvulorum adhuc rationis usu carentium; proficientium eorum, quibus ad res cognoscendas rationis & discretionis lux orti incipit; sumè & perfectorum verò ætati jam virili, in quâ naturæ doctissimæ humanæ perfectio sita est. *S. Bernardus* primam

me etiam ætatem vocat animalem propter exiguum, quam exponit tunc homo habet de divinis rebus notitiam. Secundam rationalem; tunc enim mentis intuitum in DEUM ligere incipit, & ea quæ sunt divina cognoscere. Tertiam spirituales; quâ homo jam in spiritibus ambulans, non solum sensuum, sed rationis quoque humanæ capacitatem transcendit. In

primis *SS. Tri-* primo statu DEUS hominem à malo, atque capit. *part.* tali suo inimico peccato avertit. In secundo ad 1.2. & 3. bonum amplectendum inducit. In tertio, in bono Antonio jam adepto reddit stabilem & perfectum. Agit à Spiritu enim DEUS hac in re non aliter atque agens ali-

S. in Di- quod naturales ignis enim, verbi gratia, primum rectoris qualitatem suam calorem in lignum introducit, singus expellit, calorem intendit, paulatim quæ lignum ad ignis formam disponit, donec tandem 2.3. & 4. ultimâ dispositione posita in ignem transmutetur. & Domini Pari ratione tribus hisce statibus, tres viæ corniculus à, respondent: Purgativa, illuminativa & unitiva, SS. Tri- Purgativa, quâ à peccatis purgantur, Incipientium nic. To.7. est illuminativa, quâ virtutes acquiruntur, profi-

Bibliotheca cientium; Unitiva, quâ DEO servidus actibus amoris unitantur, perfectorum est. Priusquam enim

log. Sect. anima ad viam unitivam, in quâ perfectio charitatis reperitur, perveniat, necesse est, ut per vi-

am purgativam, veteres maculas emundando, incedat; ab hac illuminativa virtutum acquisitione ne pertranseat. tandem quæ DEO magis magnificè adpropinquans, ad amoris animæ suæ in DEUM transformationem, quæ in via unitiva consummatur, pertingat. Quorum quidem non 4.9. alia convenientior assignari potest ratio, nisi quod amor tria exerceat officia, ita sibi mutuo concenatâ, ut unum ex altero nascens, alterius sit dispositio atque origo. Primum ergo amor afficit & movet amantis voluntatem. Secundo eam rei amantæ assimilât. Tertio unit atque transformât amantem in rem amatam. Quæ omnia triplicem viam exercet amor noster, DEUS noster: Primum enim movens atque afficiens sui amore animam, per veram contritionem ab omni peccato & deformitate emundat; Deinde variis virtutum perfectionibus adornando magis divine majestatis decori similem ac conformem reddit. Denique totaliter sibi assimilât in seipsum transformât. Non secus ac in vetusto ferro ignis primum æruginem expurgat, frigoris expellit, naturali suo induto calore ferrum sibi assimilât, donec emollitâ duritie, integrè accensum ac intimè unitum, perfectè in se transformetur.

S. Bonavent. tres hosce gradus, quos divina gratia secundum uniuscujusque profectum operatur considerans, tres quoque diversas operationes, & officia gratiæ & charitatis in anima assignavit. Primum, inquit, est rigor virtutis. Secundum, splendor veritatis. Tertium, fervor charitatis. Primum vocat virtutis vigorem, quo nimirum anima per virtutem gratiæ ab omni peccatorum labe emundatur, qui propriissimus est viæ Purgativæ (quâ anima totaliter purificari debet) effectus. Quia verò hoc particulare opus est dexteræ excelsi, vigorem virtutis nuncupavit. Splendor veritatis, ad viam spectat illuminativam, quâ continuâ passionum mortificatione, & pleniori DEI cognitione, majorem lucem anima acquirit; fervor denique Charitatis, propria est viæ unitivæ operatio, quâ anima totaliter in DEUM transformata unum quid cum eo efficitur.

CAPVT IX.

Qui sint effectus & operationes harum trium viarum; purgativæ, illuminativæ & unitivæ?

Variæ sunt ac multiplices harum trium viarum effectus & operationes, licet omnes ad unum eundemque finem ordinentur. Purgativæ imprimis officium est, purgare & perficere sensus: Illuminativæ rationem. Unitivæ spiritum sive mentem superiorem, nimirum animæ portionem. Primum enim DEUS hominem sub peccati tyrannide militantem suo volens subicere imperio, artium vestibulum quæ animæ exterius, sensus externos dico, totamque inferiorem sensitivam partem debellar, ac deinde murum & moenia Civitatis, rationem, ipsamque civitatem, intellectum. Denique & civitatis arcisque humanæ Regiam voluntatem suo captivat dominio, atque ita tandem prædictas hominis vires per peccatorum labefactas destructis peccati vinculis mirum in modum purificat atque fortificat. Vires, inquam, ita scilicet & concupiscibilem, inspirat ex divina potentia, justitiamque consideratione humilitatis contritionisque actibus. Rationem, quâ accoratur divinam sapientiam agnoscat, illustratione. Voluntatem verò puram ei infundens suæ boni-